

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 25, 38, 43, 44, 52, 53, 56 IR 64 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 56⁴ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO
IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 24, 38 IR 47
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-1261 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 25, 38, 43, 44, 52, 53, 56 ir 64 straipsnių keitimo ir papildymo 56⁴ straipsniu įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1) ir Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 24, 38 ir 47 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1261 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2) (toliau kartu – Įstatymų projektai) poreikis kilo dėl šių priežasčių:

1) siekiant įgyvendinti Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl aštuonioliktos Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ (toliau – Vyriausybės programa), 46.7 papunkčio nuostatas. Minėtas papunktis numato išgryninti ir stiprinti švietimo politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų veiklą, aiškiai apibrėžti visų švietimo politikos formavimo ir įgyvendinimo procesuose dalyvaujančių valstybės institucijų funkcijas ir atsakomybę. Šiuo metu Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – Ministerija) ne tik formuoja švietimo politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, bet kartu ją ir įgyvendina, nes vykdo valstybinę švietimo tiekėjų veiklos priežiūrą, organizuoja ir koordinuoja vidurinio ugdymo programų akreditavimą, koordinuoja savivaldybių administracijų švietimo padalinių veiklą įgyvendinant valstybės švietimo politiką ir kt. Tai yra politikos įgyvendinimo funkcijos, kurios yra nebūdingos Ministerijai ir Ministerijai įstatymu pavestos vykdyti neribotam laikui. Toks reglamentavimas iš dalies prieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtintoms nuostatoms, nes valstybės politikos įgyvendinimo funkcijos ministerijoms gali būti pavestos tik įstatymų nustatytais atvejais ir nustatytam terminui. Teisiniame reglamentavime įtvirtintas politikos formavimo ir jos įgyvendinimo funkcijų atskyrimas. Kad Ministerija vykdo jai nebūdingas politikos įgyvendinimo funkcijas, dėmesį yra atkreipusi ir Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė¹. Taip pat Valstybės kontrolė yra atkreipusi dėmesį, kad tais atvejais, kai tai įmanoma, politikos formavimas turi būti atskirtas nuo įgyvendinimo², taip pat, pagal galimybes, turi būti įvertintos ir atskirtos projektinio (atrankos) finansavimo tvarkų teisinio reglamentavimo, konkursų organizavimo ir administravimo funkcijos, kad būtų užtikrinamas konkursų skaidrumas³;

2) Vyriausybės programos 46.7 papunktyje taip pat numatyta Nacionalinę švietimo agentūrą (toliau – NŠA) vystyti kaip kompetencijų centrą. NŠA yra vienintelė nacionalinio lygmens institucija, padedanti Ministerijai įgyvendinti švietimo politiką ankstyvojo ir bendrojo ugdymo srityse. Jai keliamas tikslas – padėti Ministerijai priimti įrodymais pagrįstus, novatoriškus švietimo politikos sprendimus, nukreiptus į kiekvieno mokinio ugdymo sėkmę ir švietimo kokybės užtikrinimą. NŠA turi telkti novatoriškiausius švietimo praktikus ir mokslininkus ugdymo turinio kūrimui ir įgyvendinimui, pati kaupdama, analizuodama ir multiplikuodama gerąsias tiek Lietuvos mokyklų, tiek ir užsienio šalių švietimo praktikas. Diegiant įrodymais grįstą valdymą, siekiama, kad NŠA taptų ekspertine institucija, atliekančia nacionalinius ir tarptautinius švietimo tyrimus ir

¹ Valstybės kontrolės 2018-03-20 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-50-2-3 „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi“, 13 psl. Prieiga internetu: [Produktas | Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė \(valstybeskontrolė.lt\)](https://www.valstybeskontrolė.lt/Products/23899/viesojo-sektorius-institucines-sandaros-apzvalga); Valstybės kontrolės 2020-05-12 valstybinio audito ataskaita Nr. VAE-4 „Ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimas“, 18 psl. Prieiga internetu: [Produktas | Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė \(valstybeskontrolė.lt\)](https://www.valstybeskontrolė.lt/Products/23899/viesojo-sektorius-institucines-sandaros-apzvalga).

² Valstybės kontrolės 2020-01-23 valstybinio audito ataskaita Nr. YE-1 „Viešojo sektoriaus institucinės sandaros apžvalga“, 4 priedas. Prieiga internetu: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/23899/viesojo-sektorius-institucines-sandaros-apzvalga>.

³ Valstybės kontrolės 2019-10-01 valstybinio audito Nr. FA-8 „2018 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas“, 19 psl. Prieiga internetu: [Produktas | Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė \(valstybeskontrolė.lt\)](https://www.valstybeskontrolė.lt/Products/23899/viesojo-sektorius-institucines-sandaros-apzvalga).

analizes, vykdančia nepriklausomą ikimokyklinio ugdymo įstaigų ir bendrojo ugdymo mokyklų išorinį veiklos vertinimą ir valstybinę švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos priežiūrą, telkiančia geriausius analitikus ir tyrėjus, vykdančia aukšto lygio švietimo sistemos stebėseną (duomenų kaupimą, analizę, prognozavimą, poveikio vertinimą), kurios pagrindu būtų kuriami, modeliuojami ir diegiami novatoriški švietimo sprendimai, laiku gaunama patikima informacija apie ankstyvojo ir bendrojo ugdymo sistemos būklę. Siekiant įgyvendinti šiuos tikslus, būtina NŠA suteikti viešojo administravimo įgaliojimus ir priskirti prie švietimo valdymo subjektų, Ministerijos atliekamas švietimo politikos įgyvendinimo funkcijas pavedant vykdyti NŠA;

3) NŠA *de facto* jau vykdo viešojo administravimo funkcijas, tik iki šiol nebuvo sprendžiamas priskyrimas prie viešojo administravimo institucijų. Tai iš dalies patvirtina teismų praktika⁴, nes Nacionalinio egzaminų centro, kurio savininko teisės ir pareigos po reorganizavimo perėmė NŠA, sprendimai traktuojami kaip viešojo administravimo institucijos sprendimai.

Šio Įstatymų projekto tikslas – atsakyti Ministerijai nebūdingų politikos įgyvendinimo funkcijų ir Švietimo įstatymu pavesti jas vykdyti NŠA.

Uždaviniai:

1) atskirti švietimo politikos formavimą nuo įgyvendinimo, aiškiai apibrėžiant Ministerijos ir NŠA funkcijas ir atsakomybę;

2) NŠA suteikti viešojo administravimo įgaliojimus ir priskirti prie švietimo valdymo subjektų bei vystyti ją kaip kompetencijų centrą, kurio viena iš funkcijų būtų valstybinė švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos priežiūra, vykdoma Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka, ir galintį sistemiškai užtikrinti švietimo kokybę ikimokykliniame, priešmokykliniame ir bendrajame ugdyme, kuriantį ir diegiantį įrodymais pagrįstus novatoriškus švietimo politikos įgyvendinimo sprendimus, nukreiptus į kiekvieno vaiko ugdymo sėkmę.

Įstatymo projektas Nr. 2 teikiamas atsižvelgus į Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, nuostatą, kad jeigu teisės aktas buvo pakeistas ir pakeitimai dar neįsigalioję, tačiau reikia keisti kai kuriuos neįsigaliojusio teisės akto straipsnius, jų dalis ar punktus, tokiu atveju keičiamas dar neįsigaliojęs teisės aktas (139 punktas), ir į tai, kad Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 24, 38 ir 47 straipsnių pakeitimo įstatymu nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. keičiama Švietimo įstatymo 38 straipsnio 4 dalis, kurioje turėtų būti suteikiami įgaliojimai NŠA mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas pasiekimų patikrinimų srityje.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymų projektų iniciatorė ir rengėja – Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

3. Kaip šiuo metu reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Švietimo įstatymu ministerijai yra pavesta vykdyti politikos įgyvendinimo funkcijas. NŠA neturi viešojo administravimo įgaliojimų ir Švietimo įstatymu nėra priskirta prie švietimo valdyme dalyvaujančių subjektų.

Švietimo įstatymo 25 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija organizuoja užsienio lietuvių ir užsieniečių lietuvių kalbos pasiekimų vertinimą (nustatant lietuvių kalbos mokėjimo lygį) pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintą Lietuvių kalbos pasiekimų vertinimo organizavimo, vykdymo ir apmokėjimo tvarkos aprašą, o 38 straipsnio 4 dalyje – švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliosios institucijos ir savivaldybių vykdomosios institucijos organizuoja mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas pasiekimų patikrinimus (brandos egzaminus, pasiekimų patikrinimus baigus pagrindinio ugdymo programą, nacionalinius mokinių pasiekimų patikrinimus ir kitus mokymosi pasiekimų patikrinimo būdus)

⁴ Specialiosios teisėjų kolegijos 2018 m. birželio 12 d. nutartis byloje K. P. prieš Nacionalinį egzaminų centrą ir Vilniaus Žirmūnų gimnaziją, teisingumo bylos Nr. T-58/2018; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gruodžio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-870-629/2018; Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. birželio 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-2269-281/2019 ir kt.

pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintas mokymosi pasiekimų patikrinimų programas ir mokymosi pasiekimų patikrinimų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašus, mokinių pasiekimų tyrimus. Švietimo, mokslo ir sporto ministras šiuos įgaliojimus yra suteikęs NŠA, todėl Švietimo įstatymo 25 straipsnio 4 dalies ir 38 straipsnio 4 dalies pakeitimuose siūloma konkrečiai įvardinti šias nuostatas įgyvendinančią įstaigą.

Švietimo įstatymo 38 straipsnio 2, 44 straipsnio 2 dalyje, 53 straipsnio 2 ir 5 dalyse, 56 straipsnio 5 ir 7 punktuose ir 64 straipsnio 3 dalyje Ministerijai pavestos valstybinės ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo švietimo politikos įgyvendinimo funkcijos, kurios yra nebūdingos Ministerijai, ir Švietimo įstatymu jai pavestos vykdyti neribotam laikui. Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad valstybės politikos įgyvendinimo funkcijos ministerijoms gali būti pavestos tik įstatymų nustatytais atvejais ir nustatytam terminui. Šiais atvejais būtų tikslinga Švietimo įstatymu Ministerijai nustatytų politikos įgyvendinimo funkcijų atsisakyti, pavedant jas vykdyti NŠA.

Švietimo įstatymo 44 straipsnio 2 dalis nustato, kad tais atvejais, kai savivaldybės tarybos sprendimų projektai dėl bendrojo ugdymo mokyklų reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo prieštarauja mokyklos bendruomenės sprendimams, siūlymus dėl tokios mokyklos reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo pateikia Ministerija. Šio straipsnio nuostatos yra tikslintinos, nes neapima bendrojo ugdymo mokyklų, kurios yra viešosios įstaigos. Pagal Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 10 straipsnį, viešosios įstaigos dalininkų susirinkimas gali priimti sprendimą dėl viešosios įstaigos reorganizavimo ir reorganizavimo sąlygų tvirtinimo, pertvarkymo, likvidavimo ar jos likvidavimo atšaukimo, todėl siekiant sudaryti lygias galimybes tiek biudžetinių, tiek viešųjų įstaigų bendruomenėms ginti savo sprendimus dėl mokyklos reorganizavimo, likvidavimo ar pertvarkymo tikslintinos Švietimo įstatymo 44 straipsnio dalies nuostatos, įtraukiant ir dalyvių susirinkimą. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad Ministerija atsisako jai nebūdingų švietimo politikos įgyvendinimo funkcijų, siūlymus tais atvejais, kai savivaldybės tarybos ar dalyvių susirinkimo sprendimai dėl bendrojo ugdymo mokyklų reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo prieštarauja mokyklos bendruomenės sprendimams, teiks NŠA.

Švietimo įstatymo 64 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad „švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas) vykdo švietimo įstaigos veiklos kokybės gerinimo priežiūrą, atsižvelgdama (atsižvelgdamas) į vadovo metų veiklos ataskaitos vertinimo rezultatus“. Valstybinę švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos priežiūrą pavedus vykdyti NŠA, tikslinga papildyti minėtą Švietimo įstatymo nuostatą, numatant, kad savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas) vykdo švietimo įstaigos veiklos kokybės gerinimo priežiūrą, atsižvelgdama (atsižvelgdamas) į ne tik į vadovo metų veiklos ataskaitos vertinimo rezultatus, bet ir į NŠA pateiktas rekomendacijas.

Švietimo įstatymo 43 straipsnio 7 dalyje nurodoma, kad mokykla formaliojo profesinio mokymo programas gali vykdyti tik turėdama švietimo, mokslo ir sporto ministro išduotą licenciją. Įvertinus tai, kad licencijų vykdyti formalųjį profesinį mokymą išdavimą reglamentuoja specialusis Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas, ir siekiant ateityje palaipsniui atsisakyti Ministerijai nebūdingų politikos įgyvendinimo funkcijų, siūloma tikslinti Švietimo įstatymo 43 straipsnio 7 dalį neįvardijant subjekto išduodančio licencijas formaliojo profesinio mokymo programoms vykdyti. Atitinkamai turi būti tikslinamas ir Švietimo įstatymo 56 straipsnio 8 dalyje nustatytas įgaliojimas ministerijai Vyriausybės nustatyta tvarka išduoti licencijas formaliojo profesinio mokymo programoms vykdyti atsisakant šios nuostatos Švietimo įstatyme. Priėmus šiuos pakeitimus ir vėliau sprendimą profesinio mokymo licencijavimą perduoti vienai iš ministrui pavestose valdymo srityse veikiančiai įstaigai, kartu su Profesinio mokymo įstatymo pakeitimais nereikėtų keisti ir Švietimo įstatymo. Todėl siūloma Švietimo įstatyme nustatyto profesinio mokymo licencijų išdavimo reglamentavimo atsisakyti kaip perteklinio.

Siūlomas Švietimo įstatymo papildymas 56⁴ straipsniu, kuriame būtų nustatyti NŠA įgaliojimai. Šių įgaliojimų nustatymo poreikis atsirado siekiant aiškiai nustatyti NŠA įgaliojimus ir atsakomybę įgyvendinant valstybinę ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo politiką ir užtikrinant jos kokybę. Apibrėžiant NŠA įgaliojimus keičiasi ir Ministerijai Švietimo įstatymo 56 straipsnio 5 ir 7 punktuose nustatyti įgaliojimai – jie perduodami vykdyti NŠA.

Švietimo įstatymo 52 straipsnio 2 dalyje išdėstyti ne visi švietimo valdymo subjektai. Tarp jų nėra NŠA, nors ji, remiantis teismų praktika⁵, *de facto* jau vykdo viešojo administravimo funkcijas, t. y. dalyvauja švietimo valdyme, nes koordinuoja ir administruoja brandos egzaminų, pagrindinio ugdymo, nacionalinių ir kitų mokinių pasiekimų patikrinimų vykdymą ir vertinimą, rengia jų vykdymo ir vertinimo reglamentavimo dokumentus, konsultuoja mokyklas bei jų savininkus, savininko teises ir pareigas įgyvendinančias institucijas, dalyvių susirinkimus. NŠA priskyrimo prie viešojo administravimo institucijų klausimas iki šiol nebuvo sprendžiamas, todėl siūlomas straipsnio papildymas – kaip švietimo valdyme dalyvaujančią subjektą nurodant ir NŠA bei nustatant, kad tai biudžetinė įstaiga, kurios savininko teises ir pareigas įgyvendina Ministerija (NŠA organizacinė forma būtų įstaiga prie Ministerijos).

Švietimo įstatymo 56 straipsnio 1 punkte nurodyta, kad Ministerija įgaliota dalyvauti formuojant, vykdyti ir užtikrinti valstybinę švietimo politiką. Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalis nustato, kad Ministerija yra steigama formuoti valstybės politiką, taip pat organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą švietimo, sporto ir mokslo ministrui pavestose valdymo srityse (o ne dalyvauti formuojant, vykdyti ir užtikrinti), todėl siūloma tikslinti Švietimo įstatymo 56 straipsnio 1 punktą.

Siekiant aiškiau ir konkrečiau suformuluoti Ministerijos funkcijų turinį ir rezultatą, yra patikslinti Švietimo įstatymo 56 straipsnio 2, 10 ir 15 punktai.

Švietimo įstatymo 56 straipsnio 10 („palaikyti ryšius su atitinkamomis užsienio valstybių institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis <...>“) ir 15 („rūpintis lietuvių kalbos mokymu ir mokymu lietuvių kalba užsienio valstybėse; <...>“) punktai yra tikslinami, nurodant, kad Ministerija ne palaiko ryšius su atitinkamomis užsienio valstybių institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis, o bendradarbiauja; ne rūpinasi lietuvių kalbos mokymu ir mokymu lietuvių kalba užsienio valstybėse, o organizuoja ir koordinuoja valstybės paramos ir pagalbos teikimą lituanistiniam švietimui užsienyje, užsieniečių lietuvių kalbos mokymuisi.

Be to, Švietimo įstatymo 56 straipsnyje nurodytos visos funkcijos yra priskirtos Ministerijos kompetencijai, nors pagal Vyriausybės įstatymą (26 straipsnio 3 dalies 3, 5 punktai, 38 straipsnis) įstatymų ir kitų teisės aktų projektų teikimas Vyriausybei yra švietimo, mokslo ir sporto ministro, bet ne Ministerijos kompetencija, taip pat švietimo, mokslo ir sporto ministro, bet ne Ministerijos kompetencija yra įsakymų priėmimas. Atsižvelgiant į tai 56 straipsnyje atskiriama Ministerijos ir švietimo, mokslo ir sporto ministro kompetencija.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymų projektų pakeitimais siūloma atskirti švietimo politikos formavimą nuo jos įgyvendinimo, aiškiai apibrėžiant Ministerijos ir NŠA funkcijas ir atsakomybę. Tai leistų Ministerijai atsakyti jai nebūdingų švietimo politikos įgyvendinimo funkcijų, o viešojo administravimo įgaliojimų suteikimas NŠA leistų vystyti NŠA kaip kompetencijų centrą, vykdančią valstybinę švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos priežiūrą, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka, ir galintį sistemiškai užtikrinti švietimo kokybę ikimokykliniame, priešmokykliniame ir bendrajame ugdyme, kuriantį ir diegiantį įrodymais pagrįstus novatoriškus švietimo politikos įgyvendinimo sprendimus, nukreiptus į kiekvieno vaiko ugdymo sėkmę.

Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 1 punktu, Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gegužės 16 d. nutarimu Nr. 495 „Dėl Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių ir Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių įgyvendinimo veiksmų plano patvirtinimo“, 23 punktu numatoma, kad NŠA suteikus viešojo administravimo įgaliojimus, jos organizacinė forma bus įstaiga prie Ministerijos, t. y. Nacionalinė švietimo agentūra prie Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos.

⁵ Specialiosios teisėjų kolegijos 2018 m. birželio 12 d. nutartis byloje K. P. prieš Nacionalinį egzaminų centrą ir Vilniaus Žirmūnų gimnaziją, teismingumo bylos Nr. T-58/2018); Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gruodžio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-870-629/2018; Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. birželio 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-2269-281/2019 ir kt.

Siūlomi Įstatymų projektų pakeitimai, kuriais valstybinės ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo švietimo politikos įgyvendinimo funkcijos įstatymu būtų pavestos vykdyti NŠA. Tai leistų atskirti politikos formavimą nuo jos įgyvendinimo, įgalintų NŠA, kaip kompetencijų centrą, būti atsakingu už švietimo kokybę ir jo prieinamumą ikimokykliniame, priešmokykliniame ir bendrajame ugdyme. Kaip suprantama, švietimo kokybė ir (ar) kokybiškas ugdymas apibrėžiama Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2008 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. ISAK-3219 „Dėl Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcijos patvirtinimo“, ir Geros mokyklos koncepcijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2015 m. gruodžio 21 d. Nr. įsakymu Nr. V-1308 „Dėl Geros mokyklos koncepcijos patvirtinimo“. NŠA dalyvautų užtikrinant švietimo kokybę valstybinėse, savivaldybių ir nevalstybinėse ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose. NŠA, įgyvendindama valstybinę ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo švietimo politiką, atlikdama valstybinę švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos priežiūrą ir vykdydama aukšto lygio švietimo sistemos stebėseną, užtikrintų vienodų aukštos kokybės ugdymo sąlygų sudarymą ir prieinamumą ugdymo proceso dalyviams, šiuolaikišką ugdymo turinį ir jo kokybišką įgyvendinimą ugdymo įstaigose, ugdymo įstaigų tinklo efektyvumą, informacijos valstybinėse švietimo sistemose ir registruose teisingumą, duomenų apie ankstyvojo ir bendrojo ugdymo sistemos būklę savalaikiškumą. Be to, būtų įgyvendintas Vyriausybės įstatyme įtvirtintas politikos formavimo ir jos įgyvendinimo funkcijų atskyrimas.

Ministerijai nebevykdant jai nebūdingų valstybinės ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo švietimo politikos įgyvendinimo funkcijų, pavyzdžiui, nevykdant vidurinio ugdymo programų akreditavimo, neatliekant valstybinės švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos priežiūros, nebekoordinuojant savivaldybių administracijų švietimo padalinių veiklos ir neteikiant jiems konsultacijų įgyvendinant švietimo politiką, mažėtų administracinė našta, tenkanti Ministerijai. Administracinės naštos krūvius, kurie kyla Ministerijai įgyvendinant jai nebūdingas švietimo politikos įgyvendinimo funkcijas, iliustruoja šie pavyzdžiai: vidutiniškai per metus ministerijos Regioninės politikos analizės skyriuje (toliau – RPAS) dirbantys specialistai atlieka 200 neplaninių patikrinimų, įvykdo planines brandos egzaminų patikras 54 mokyklose, parengia informaciją apie 20 savivaldybių švietimo būklę ir atlieka 60 savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklų tinklo analizę. Vidutiniškai du mėnesius vyksta metinio švietimo būklės savivaldybėse leidinio rengimas, kuriame dalyvauja 20 RPAS specialistų.

Atsisakius švietimo politikos įgyvendinimo funkcijų ikimokykliniame, priešmokykliniame ir bendrajame ugdyme, Ministerijos turimi riboti žmogiškieji ir finansiniai resursai galėtų būti efektyviau panaudojami skiriant juos švietimo politikai formuoti. Įvertinus Ministerijos žmogiškuosius resursus ir NŠA funkcijas, bus svarstomas dalies pareigybių iš Ministerijos perkėlimas į NŠA.

Įstatymų projektais siūlomi pakeitimai, kai NŠA nurodoma kaip dar vienas švietimo valdymo subjektas, apibrėžtų visus švietimo valdyme dalyvaujančius subjektus ir įneštų teisinio tikrumo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų Įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką Įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip Įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektų įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai iš esmės neturės.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus teikiamus Įstatymų projektus, kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymų projektuose naujos sąvokos neapibrėžiamos ir nevartojamos.

11. Įstatymų projektų atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms bei Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymų projektų nuostatos neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisei.

12. Jeigu Įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymų projektams įgyvendinti naujų įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Ministerija iki 2022 m. gruodžio 31 d. turės peržiūrėti ir atnaujinti Įstatymų projektų nuostatoms įgyvendinti reikalingus Vyriausybės ir švietimo, mokslo ir sporto ministro priimtus teisės aktus:

12.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimą Nr. 768 „Dėl Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“;

12.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 21 d. nutarimą Nr. 914 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos nuostatų patvirtinimo“;

12.3. Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 22 d. nutarimą Nr. 1117 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 12 d. nutarimo Nr. 1298 „Dėl Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių poreikio nustatymo kriterijų aprašo ir Didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“;

12.4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. balandžio 24 d. nutarimą Nr. 358 „Dėl ministerijų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, Vyriausybės įstaigų ir įstaigų prie ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų sąrašo pagal grupes patvirtinimo“;

12.5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 20 d. nutarimą Nr. 1517 „Dėl įstaigų prie ministerijų“;

12.6 Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 5 d. įsakymą Nr. ISAK-171 „Dėl Vidurinio ugdymo programų akreditacijos kriterijų ir jos vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12.7. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. gegužės 24 d. įsakymą Nr. V-465 „Dėl Švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų taisyklių patvirtinimo“;

12.8. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. birželio 27 d. įsakymą Nr. V-757 „Dėl Valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12.9. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2016 m. gruodžio 30 d. įsakymą Nr. V-1165 „Dėl įgaliojimų suteikimo“;

12.10. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. liepos 24 d. įsakymą Nr. V-852 „Dėl „Dėl Ugdymo plėtotės centro, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centro, Nacionalinio egzaminų centro, Švietimo informacinių technologijų centro ir Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros reorganizavimo“.

13. Kiek valstybės ir savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įstatymų projektams įgyvendinti reikės 515,00 tūkst. Eur papildomų valstybės biudžeto lėšų dėl pasikeitusių darbuotojų darbo santykių į valstybės tarnybą. Lėšų poreikis (515,00 tūkst. Eur), vertinant planuojamas išmokas darbuotojams, jei jie nesutiktų su siūlomais darbo sąlygų pakeitimais, apskaičiuotas taip: 245,00 tūkst. Eur reikės Ministerijai (180,00 tūkst. Eur – išmokėti valstybės tarnautojams išeitines, skaičiuojant pagal vidutinį vyr. specialisto darbo užmokestį, tai sudaro 2,9 proc. nuo Ministerijos asignavimų darbo užmokesčiui, skirtų priemonei 12.005.11.01.01 „Vykdėti reguliarias ŠMSM funkcijas“, ir 65,00 tūkst. Eur – valstybės tarnautojams išmokėti kompensacijas už nepanaudotas atostogas pagal faktiškai sukauptą atostogų rezervą) ir 270,00 tūkst. Eur reikės NŠA (154,00 tūkst. Eur – darbuotojams išmokėti išeitines, skaičiuojant pagal vidutinį specialisto darbo užmokestį, tai sudaro 3,4 proc. nuo NŠA asignavimų darbo užmokesčiui ir 116,00 tūkst. Eur – darbuotojams išmokėti kompensacijas už nepanaudotas atostogas).

14. Rengiant Įstatymų projektus gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymų projektus, specialistų išvadų ir vertinimų negauta.

15. Įstatymų projektų reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinės paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai yra „viešojo administravimo įgaliojimai“, „Nacionalinė švietimo agentūra“, „ministerijos įgaliota įstaiga“, „ministerijos įgalios įstaigos“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.